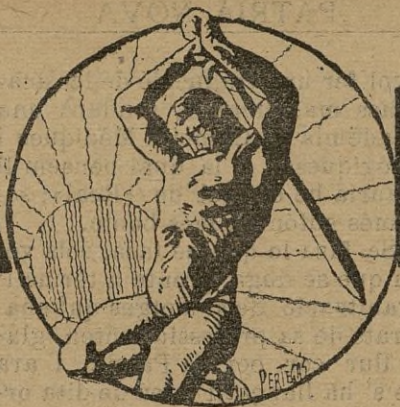

PATRIA NOVA

SEGONA ÈPOCA

Any I :: N.º 21

::: SETMANARI

VALENCIANISTA

10
CÈNTIMS

L'abandó del Marroc

Tan sols fa dos anys que tingueren les tropes espanyoles a l'Àfrica un desastre inconceïble. Per la península tothom s'estremí i uns propugnaven el castig que rescabalaria l'honor perdut i altres amb tremolor d'ira en les paraules demanaven que s'abandonara aquelles terres i que s'aclaresiren les responsabilitats. En dos anys no s'ha aconseguit saber quins eren els culpables ni s'ha decidit el paper que l'Estat espanyol representa al Marroc. Ans ha sobrevingut un altre desastre, renovant agudament les inquietuts d'allavors.

Per als que, fonamentant-se en variès raons, sostenim una posició de franc abandonisme, els aconteiximents esdevinguts tenen un valor extraordinari. Al conèixer-los nosaltres no hem sentit l'alegria de veure que es confirmaven les nostres prediccions. Pel contrari, tenim la fonda contrarietat de que l'evidència de la nostra tesi en la qüestió marroquí ha d'estar sempre probada amb la vida de germans nostres. Però si els germans nostres, de grat o per força, no anaren al Marroc a defensar els ideals colonitzadors de l'Estat espanyol, nosaltres no ens conmouriem tampoc per les notícies esgarrioses d'aquelles costes. Fet i fet, la guerra del Marroc no té ni un aspecte de grandesa i sols pot interessar vivament als que amb ella tenen alguna relació.

Unicament, puix, els nostres soldats que van a morir llastimosament al Marroc són els que ens fan esdevindre atents a totes les incidències d'aquella guerra. I som abandonistes per creure que nosaltres els valencians res tenim que veure amb el protectorat del Marroc, que és un encàrrec que ha tirat sobre les seues espatlles l'Estat espanyol. Però a més d'aquest argument purament nacionalista, n'hi ha altres d'una gran força de convicció que ens diuen a tots que la guerra del Marroc no pot continuar i que l'acció espanyola deu finir immediatament. Eixos arguments en els quals nosaltres no posem enginy ni intel·ligència, sino una gran emoció, són les tràgiques derrotes que els moros, gent inferior a nosaltres, inflingixen a les tropes espanyoles. L'exèrcit espanyol més be sembla fet per a les èpoques de pau que de guerra. En la guerra, clar és que per culpa del govern, sempre li toca rebre.

Més important que les responsabilitats és que s'abandoni el Marroc i es pose terme a la disbauxa d'homes i de diners que ell representa. Les responsabilitats s'hagueren liquidat ja en altre país, però a Espanya, on no hi ha moral ni altres coses, no es liquidaràn mai. Per tant, lo que devem fer és evitar que la guerra del Marroc continuï i que els desastres es produïsquen periòdicament i que la llista de responsables es faci interminable.

Lo que diuen els altres...

EDMUND D'AMICIS.—Tot-hom recorda les paraules del ministre de la guerra al donar compte als periodistes de la victòria de Tifaraut:

—«Señores, les recibo diciendo ¡Viva España! y ¡Viva el Rey!».

Puix be, nosaltres anem a posar-lis una glosa agena, escrita—encara que no ho sembla—l'any 1873 per Edmund d'Amicis en la

seua obra «La España». Heu 's-la ací:

«El defecte dels espanyols, que tot seguit crida l'atenció dels estrangers, és que en l'apreciació de les coses, dels homes i dels esdeveniments, dels temps i del seu país traspassen sempre la mida. Tot ho engrandixen de faísó desmesurada i veuen les coses com a través d'una lupa que dilata els contorns fins més enllà de tota proporció. Com que no tenen fa temps intervenció directa en la vida general

d'Europa, els ha mancat ocasió i lloc per a comparar-se amb altres Estats i per a jutjar-se a sí mateixos després de la comparació. Aquesta és la raó per què les guerres civils, les guerres d'Amèrica, d'Àfrica, de Cuba, són per a ells el que per a nosaltres, no la guerra breu de 1860 i 61 contra l'exèrcit papal o la mateixa revolució de 1860, si no la mateixa guerra de Crimea, la de 1859, la del 66. Parlen de combats, sens dubte sagnants, però sense importància que donaren llustre a les seues armes en aquelles guerres com els francesos parlen de Solferino, els prussians de Sadowa, els austriacs de Custoza. Prim, Serrano i O'Donnell són generals que els posen al costat dels més célebres d'altres països. Em recorde del soroll que va fer a Madrid la victòria del general Marionès damunt de quatre o cinc mil carlins. Els diputats, al saló de conferències de les Corts, exclamaven amb émfasi: «¡Eh! ¡la sangre española!» Alguns ariben fins a l'extrem de dir que si un exèrcit de tres cents mil espanyols s'haguera trobat en el lloc dels francesos en 1970, hauria corregut en línia recta fins a Berlín. Cert que no es pot dubtar del valor dels espanyols, tantes vegades posat a prova; però sigam permès suposar que entre els carlins sense disciplina i els prussians reunits en cossos d'exèrcit, entre els soldats d'Europa i els soldats d'Àfrica, entre les batalles regulars en les quals la metralla trenca les vides a milers i els encontres on no figuren més que deu mil homes de la una i l'altra part, pot existir alguna diferència. I de tot parlen igual que de la guerra; i no es crega que aquest siga únicament defecte de la gent del poble, sino que també ho és de les gents cultes. Es prodiguen als escriptors, elogis desmesurats; es dona el dictat de «grandes poetas» a molts, els noms dels quals no han passat la frontera; els epítets d'incomparable, sublim, marvellós, són moneda corrent que es dona i es recibix sense que ningú es pre-

gunte ni per casualitat si es de bona llei. Hom diria que Espanya esguarda i jutja totes les coses més aviat com un poble americà que com un poble europeu, i que en compte del Pireneu es un Ocea el que la separa d'Europa, mentre que un istme la uneix amb Amèrica.»

Un poble enèrgic, que alena en sa llengua, en ses aspiracions i per consegüent també en sos interessos materials, sempre s'esforçarà en recobrar sa autonomia nacional, perquè ella sola es la que garanteix l'originalitat de la seua civilització.

F. A. Bebel.

L' Associació de Metges de Llengua Valenciana

Amb gran satisfacció llegirem la crida feta des de les columnes de *La Correspondencia de Valencia* pel entusiasta Dr. García Brustenga, adreçada a tots els metges valencians per a constituir l'Associació de Metges de Llengua Valenciana. Cap camp de l'activitat intel·lectual s'ens presenta, ací en Valencia, tan abonat com aquest per a que dita iniciativa es duguera a terme; en efecte, hi ha un brillant estol de metges que han fet pública declaració de valencianisme: els senyors Muñoz Carbonero, Moliner, Pascual Leoné, Espinosa, Tomás i Martí, Berenguer, etc., i molts més que senten dins son pit la valenciania. Mes encara que ha transcorregut a muntó de temps des de llavors, no hem vist per cap banda el resultat immediat d'aquella iniciativa.

Pensàriem que dita iniciativa estava esmortuïda, si no saberem que hi ha lomenada una comissió per a efectuar els treballs d'organització, qual duració es tan llarga segurament perquè pensem patix una miqueta de desorientació. No se vol fer una Associació de Metges de Llengua Valenciana copiada i calcada de l'Associació de Metges de Llengua Catalana, tal volta duts d'eixe moviment instintiu que hi ha en molts valencians qu'els dū a mirar amb una poca de prevenció tot lo que porta marca catalana, i en canvi creem

se vol fer una traducció de les acadèmies madrilenyes, fundant una «Acadèmia de Ciències Mèdiques i Biològiques», a la qual pensem li escauria be el títol de «Real»; seria més eufònic i més bonic.

Se fasa lo que se fasa, sols volem que se duga, pronte a terme l'organització dels metges qu' enamorats de sa professió senten glatir llur cor per la Patria, i ara que s'ha llançat l'idea de dita organització sentiríem que les elevades temperatures d'estiu l'hagueren evaporat. Pensem que no, puix com hi ha, segons diem avans, molts metges que senten l'amor de Valencia, no deixaràn passar la ocasió de mostrar ses fervors nacionalistes, preparant aixina el camí al jovent mèdic nacionalista que té en ells fi tes els ulls.

VICENT XIMENEZ

GLOSSES

Amb la sega del arroz i la seca de la pansa, començen, com tots els anys, la celebració dels jocs florals rurals. Cada dia la premsa ens porta un nou «cartell» i una nova «crida» i Aldaya, Museros, Petrés, Benetúser, Quart i tants altres pobles es disposen a celebrar la «espiritual» festa poètica on a canvi d'un sonet donen un parai-gües o un rellonge-polsera... Es un fet curiosíssim que les muses rurals i els mosquits piquen en la mateixa època de l'any.

Aquestos jocs florals de poble—per què no dir ho?—tenen els seus enemics. Nosaltres tenim un company que es «poeta de la casa» i que diu que en be de la festa mateixa degueren prohibirse totes aquestes ridícoles caricatures dels jocs florals poblerins.

Pot creure el nostre amic que nosaltres no veiem la raó per a mampendre tan radical determinació. En primer lloc perquè els organitzadors d'aquestos «espectacles» solen ser uns bons senyors estuiejants; una mena d'honorables manteniedors en mànegues de camisa, que sols persegueixen l'innocent fi de arreglar noviatjes i «emparellar» al poeta premiat amb la Regina i al noi de la Englantina amb una nevodeta del president del Jurat que té els cabells rulls—la nevodeta, eh?—com els àngels i que estudia per a mestra. Ademés, nosaltres pensem que es més sa i més net que 'ls xicots que aspiren a la gràcia del Parnàs s'entretinguen fent versos que no furgant-se el nas, cosa veritablement deplorable. En segon lloc, perquè pot creure el nostre

amic que tots aquestos jocs florals que 's celebren sempre després dels del nostre «Rat» compleixen un fi d'una gran transcendència caritativa i desinfectant. Nosaltres, que som uns sentimentals, ho creguem aixís.

Es ben cert que a tots aquestos jocs florals poblerins van a parar els treballs «desechos de tienta» en el concurs de la plaça de Manises. Hi ha verset d'aquestos que al surtir del casal del «Rat Penat» amb un «suspenso» com una casa, puja al tranvia de Burjasot i fa una angoixadora «tournée» per tots els poblets de via estreta. I per fi, no cap dubte, troba «colocació» en un poble o en altre...

Ho diguem en serio. Tenint en conter que 'l poeta no es res més que un estat patogènic, quina enfermetat pren cos a mida que 'ls «fallos» de l'honorable consistori van donant decepcions i disgusts, hem de considerar a tots aquestos jocs florals rurals, tan dolços i tan acollidors, altament beneficiosos per a la salut pública, i reconèixerlos com uns dels col·laboradors més eficaços de la terapèutica moderna.

ENRIC DURÁN I TORTAJADA

Els mapes fan conèixer les fites dels Estats, pero no les de les nacions, que surten, al contrari, de l'armònia de les llengües.

Leibnitz.

¡ART VALENCIÀ!

Sempre es dolorós per a un bon valencià, retraure falsetats d'ànima dels seus germans; pero contribuiríem a que els estrangers que per ells veuen nostra Patria, es formen una idea d'ella, sempre lamentable, i dolorosa i falsa. Si callem eixos defectes i falsetats, ¿no donem peu a que se crega com a bo, alló mateix que combatim?

Heu 's ací explicat el per què del article.

Tot hora llegim en la premsa castellana que es celebren en la seua capital exposicions artístiques de obres que devegades porten noms vascos, asturians i gallecs (els catalans ni tan sols s'acosten). I se comprén perfectament. que eixos mots hagen de esser aixina, perquè un assumpte o paisatge vasco, asturià o gallec no pot rebre altre bateig que el naturalment naixcut de son ànima. Eixa mateixa raó es la que fa que encara que un artista castellà in-

terprete amb son art aquelles manifestacions de la Naturalesa barbres per a ell, vinga obligat a conservar els noms *propis* de totes aquelles coses que enmiralla.

Mirem ara lo que fan els artistes valencians. (Clar està que tant en uns com en altres n'hi ha excepcions en sentit contrari.)

Una obra de art es la cristallització d'un sentiment personal naixut de la Naturalesa. I per tant, una obra de un artista valencià que posa son sentiment valencià en ella, i de vegades es inspirada en la Naturalesa valenciana, ha de rebre el nom que per la idiosincrasia de l'assumpte i per la de l'artista, demana i exigeix.

¿Fan cas nostres artistes de lo que diem? Algunes excepcions, poques per desgracia, sí; altres, la majoria, no; prefereixen, menyspreuant nostra harmoniosa llengua, posarli un mot exòtic a tot, pero que permet l'arribada a una medalla en la Exposición Nacional.

BERNARD CASTELLÓ

Castelló

L'obligar a un poble a expressar els seus sentiments i les seues necessitats en un idioma que li es estrany, equival a mutilar el seu ésser.

Bebel.

La República Democrática del Rif

Heu 's ací les declaracions que va fer a un redactor del periódic *The Star* l'agent general a Londres de la República del Rif.

Aquestes declaracions tendixen a desvirtuar l'efecte produït per un telegrama de Madrid, en el qual es posava en guarda l'opinió anglesa contra la temptativa realitzada a Londres per emetre un emprèstic d'un milió de lliures esterlines per a la República del Rif:

«El Rif es no solament una serie de tribus indígenes no sotmeses a un mal protectorat espanyol, sino que es un país prenyat de promeses amb un govern republicà dirigit per un home que en més d'una ocasió ha tractat de tú a tú amb Espanya.

Aquest govern, com es recordará, va quedar constituït en el mes de Juny del 1920. Fins allavors, el Rif, que té uns dos mil

anys d'existència, estava dividit en estats, administrats cada un d'ells per un «jeque» escollit.

Durant els últims dos cents anys el «jeque» suprem fou elegit sempre dintre la familia d'Abdel-Krim.

L'acord de convertir el país en República sorgí a conseqüència de les dificultats amb Espanya. Els ambaixadors d'Anglaterra, Estats Units i Turquia o Tànger foren sabedors d'aquesta instauració.

El govern del Rif es essencialment democràtic i elegit pel poble. Cada indígena rifeñy, als 24 anys té dret de votar. Els regidors son eligits pels veïns de cada ciutat.

El Rif té un Parlament integrat per cinquanta cinc membres. Hi ha nou ministres. Heu 's ací els quatre principals: Abi-el-Krim, el qual cal no confondre amb Driser Riffi! Aquest es un renegat que es va passar als espanyols i va morir ara fa cosa d'un mes.

En Khattabi, ministre d'Afers estrangers, ha estat educat a la Universitat de Madrid, on obtingué en dos anys el títol d'enginyer de mines; Mahomed Abselam, ministre de Finances, que s'educà a Holanda; Mahomed-ben-Homar, ministre de la Guerra, que també s'educà a Europa, on es graduà en una academia militar.

Els altres ministres i molts dels seus secretaris també han estat educats a Europa.»

GELÀ I DOLÇA

Jo et veig passar batent la seda fina,
mon pit rosar amb ales ideals;
jo et veig tan prop, tan llunt com en vitrina
la joia es veu, guardà per los cristalls.

I eres perla que embalsama,
i eres flama
de robí;
llum de joia que s'espolsa,
freda i dolça
per a mi.

Jo et veig passar com auba somniadora,
i al món donar tota la llum del cel;
jo et veig collir somrisos com aurora,
del món somnès que et mira ple de mel.

I eres fada i eres deua
que alta creua
mon camí,
lluna en pol-len que s'espolsa,
freda i dolça
per a mi.

Jo sé que els gels la joventut desfloren,
vidua d'amor dins son palau se mor;
jo sé que anhels de palometa impleoren
en los cristalls batent les ales d'or.

I es deliri que m'abrassa
i arramasa
mon jardí;
flor d'ensòmit que s'espolsa
gelà i dolça
per a mi.

SANTIAGO CEBRIAN IBOR

TROSSOS I MOSSOS

PATRIA NOVA no aparegué la setmana passada degut a la nostra situació econòmica.

Quán podrém prescindir d'aquestes enutjoses explicacions?

Brauli Solsona es un xicot que amb bons treballs pot escriure una carta a la familia. Aquest xicot—mitja-vara fracassat a Valencia—no tenint ací res que fer, o no tenint ganes de fer res, emigrà a Barcelona—allí no 'l coneixien i continúen ¡ai! sense conèixer-lo—i es ficà a periodista.

Brauli Solsona es rrrrrrrrevolucionari, lerrouxista, gazetillero infim del diari militarista *El Noticiero Universal*, i además col·laborador del diari monàrquic *La Voz Valenciana*. Total: setze duros al mes ¡i que no manquen!

Aixís s'explica que de quan en quan, ¡ell tan *republicano de buena cepa*!, dedique uns elogis servils a Alba i fins a don Ramón de Castro. Aixís s'explica també—perque aixó dona gust als catorce jugadors d'ofici que llegeixen *La Voz de... Castilla*—que les seues cròniques antigramaticals estiguen dedicades exclusivament a combatre d'una manera infantil i còmica a la «Lliga» i als d'«Acció Catalana». Clar està que, malgrat les cròniques plenes de bestieses del Solsona eixe, poden dormir tranquils Puig i Cadafalch i Rovira i Virgili.

Pero la insistència d'aquestos atacs ens fa pensar si es que Solsona no sap escriure altra cosa, o es que l'amo li exigeix que escriga precisament atacant a les esmentades entitats.

De qualsevol manera que siga, Solsona deu estar agraïdíssim a la «Lliga» i a l'«Acció Catalana». Gracies a ells cobra les 2'75 pessetes per article... ¡Que ja están ben pagats, ja!

La Correspondencia de... España, donava l'altre dia compte de la salutació improvisada per el general X.... en cinc d'Agost de 1923, en l'Ajuntament de Ceuta i en ocasió de la recepció dels acadèmics i arqueòlegs portuguesos que visitaven aquella ciutat. Traduït literalment diu així:

«Senyors: Vaig a parlar; em diuen que voleu que parle. D'aquests senyors portuguesos que tenim l'honra de rebre, no vaig a dir res. Ací, senyors, fan falta... (I dirigint-se a un coronel que s'encontrava pròxim a l'orador afegix interrogant: ¿No es veritat,

coronel, que hi ha que tindré...? Aci no hi ha militars ni paisans; aci tots som espanyols. Ceuta té l'honra de rebre a aquets senyors. Ceuta deu tot el seu engrandiment i tot lo que es a l'element militar, i aci devem seguir les savies instruccions dels nostres savis governants que tan bones orientacions ens han sabut donar sempre, i sobre tot amb la sabia inspiració d'eixe gran gome, el meu volgut amic Alba, que des de que érem així (assenyalant a terra, alçaria de mitg metre), ens tractem. Ja veieu si el coneixeré jo be. (De prompte, fixant-se en un canonge allí present, exclama:) Pare, perdone'm vosté, que abans no l'havia vist quan aixó dels...; pero, en fi, segueixc insistit en que fa falta (dirigint-se de nou al sacerdot) aixó que he dit avans, pare. Vixca Espanya! Vixca Portugal! (Una ensordidora ovació i brogit de veus i aplaudiments serviren de *tupido velo* a tan espontània i improvisada salutació.)»

Nosaltres—i *La Correspondencia de España*—havem substituït per punts suspensius un substantiu molt repugnant i molt popular que indica virilitat.

Aquest model d'oratória—digne germà del del Marqués de Villaviciosa de Asturias—bastaria per a explicar moltes coses del Marroc... i de la Península.

La revista *Nostra Parla*, que es publica a Barcelona, dedica un número extraordinari a les terres germanes de Valencia i Mallorca.

Les paraules d'obertura son cordials, plenes d'amor i d'optimisme. «En contra de tots els enemics,—s'escríu—la llengua dels nostres avis no morirà i jorns de glòria vindran per ella. Mentres tant, cada dia ens sentim més germans tots els que la parlem, peixcadors de les cales mallorquines i pastors dels Pirineus, gent del Canigó, muntanyes regalades, i llauradors de l'horta valenciana.»

De Valencia han col·laborat en dit número el senyor Alexandre Bataller, diputat *provincial*, i els senyors Eduard Martínez Ferrando, F. Soto Más, Vicent Tomás i Martí i Adolf Pizcueta.

L'aportació de Mallorca consistix en el Manifest de l'«Associació per la Cultura» en un article del secretari Joan Capó i en altres originals interessants.

A més de l'extens noticiari, es publica també un estudi estadístic sobre els pobles que parlen una mateixa llengua, signat amb les

inicials del nostre estimat amic J. Batista i Roca.

Aquest estudi complet i esculpuls ha estat editat separatament. Les dades que conté sobre el nostre Regne, son fonamentals. Es referixen, a voltes aïlladament i a voltes junt amb les del Rosselló, Catalunya i Mallorca, a l'extensió del territori, comparats l'any 1900 i el 1922, al número d'habitants, al número d'habitants de parla nostra i de parla castellana, a la densitat de població, a l'emigració i immigració, etcétera.

No es pot demanar res més acabat. Felicitem com cal al senyor Batista i Roca.

«Germanor Valenciana» segueix activament la seua campanya de propaganda per el Regne. Segons les nostres notícies ha rebut moltes lletres patriòtiques, agraint la circular d'oferiment que va adreçar.

Per ara ha repartit als adheritats algunes revistes i periòdics de Catalunya, l'estudi de J. Batista i Roca sobre les terres de la nostra llengua i impresos de les Escoles de la Mancomunitat.

Complint una de les seues primordials finalitats ha obert les planes de les revistes més importants de Catalunya a la col·laboració dels escriptors valencians. El *D'Ací D'Allà*, en el proper número començarà ja a publicar informació gràfica. En els números següents publicarà contes, proses literàries i versos.

Els que vullguen conèixer el moviment català en totes les seues manifestacions poden escriure sol·licitant l'inscripció en les llistes de «Germanor Valenciana» al senyor En Josep Selva, Boters, 16, Barcelona.

La guerra del Marroc només la volen que algun polític tronat com Lerroux i els polítics que tenen somnis de grandesa imperialista o juguen a guanyar en aquesta aventura. Ben clar s'ha vist que el poble no la sent, encara que li la decoren amb totes les significacions d'una misió civilitzadora.

Els soldats que a Màlaga es negaren a embarcar parlaven per totes les mares que tenen fills a l'Àfrica i per tots els joves que estan abocats a viure la guerra. Si no hi haguera tanta cobardia i tanta insensibilitat el crit de rebelió de Màlaga s'hauria eixamplat per tota la península. A hores d'ara cap soldat més pendria el desagradable passatge del Marroc i els

soldats que allí hi son retornarien a les seues cases.

La protesta dels soldats de Màlaga sembla que ha estat quelcom més que un acte contra la guerra. Fixem-nos en un detall: quasi tots els sublevats eren vascos. I açó vol dir senzillament que sentien més forta l'esclavitud de que els fa objecte l'Estat espanyol, obligant-los a participar en una guerra que no es per a la seua patria.

Durant uns dies hem tingut l'ànima en un fil. Es parlava de consells sumaríssims i de fusellaments. Ara estem una mica tranquils; sabem que l'última pena no els serà aplicada.

No cal creure per açó que a Madrid s'han enternit i han tingut un moment de pietat. La vida d'uns quants soldats no pot aconseguir més que les numerosos baixes del camp de batalla. Sense l'instint de conservació la sentència s'hauria complit amb tot el seu rigor.

La característica del segle XIX es la mania de les guerres per part d'Espanya. Mireu-les:

- 1801. Insurrecció de Valencia.
 - 1804. Sis anys de guerra amb la Gran Bretanya.
 - 1808. Guerra amb França fins el 14.
 - 1808. Quinze anys de guerra amb Amèrica.
 - 1820. Alçament militar.
 - 1822. Guerra a Catalunya.
 - 1825. Guerra amb França.
 - 1826. Insurrecció reialista.
 - 1833. Guerra civil fins el 40.
 - 1841. Diverses insurreccions.
 - 1847. Guerra civil fins el 49.
 - 1854. Insurrecció.
 - 1856. Insurrecció.
 - 1859. Guerra amb Àfrica fins el 60.
 - 1868. Guerra de Cuba fins 1878.
 - 1869. Guerra civil fins 1877.
 - 1879. Guerra a Cuba.
 - 1893. Guerra a Melilla.
 - 1895. Guerra a Cuba.
 - 1896. Guerra de Filipines.
 - 1898. Guerra amb els Estats Units i pèrdua de les colònies.
- De totes aquestes lluites s'n deriva la pèrdua de 14 milions de quilòmetres, o siguin 27 vegades el territori espanyol.

Llixcan els periòdics valencianistes PATRIA NOVA i EL CRIT DE LA MUNTANYA.

PATRIA NOVA es ven en els següents quioscos: Moderno (plaça Emili Castelar), Minerva (plaça Emili Castelar) i Sant Martí (carrer de Sant Vicent).